

**Первомайський медичний фаховий коледж
Миколаївської обласної ради**

Циклова комісія природничо-наукових дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора
з навчальної роботи

_____ / Інна СІМЧИШИНА
“ _____ ” _____ 20__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Фітотерапія»

Галузь знань	22 Охорона здоров'я
спеціальність	223 Медсестринство
освітньо-професійна програма	Сестринська справа Акушерська справа

(на основі повної загальної освіти)

(Рік вступу 2024)

Первомайськ
2025

Робоча програма з «**Фітотерапія**» для здобувачів освіти

Галузь знань

22 Охорона здоров'я

спеціальність

223 Медсестринство

освітньо-професійна програма Сестринська справа, Лікувальна справа
складена на основі навчальної програми з дисципліни «**Фітотерапія**» для вищих
медичних (фармацевтичних) навчальних закладів I-III рівнів акредитації,
розробленої Центральним методичним кабінетом підготовки молодших
спеціалістів МОЗ України, 2011 року.

Розробник: Світлана ОСТРОВСЬКА, викладач фармакології та медичної
рецептури, викладач вищої кваліфікаційної категорії.

Робоча навчальна програма розроблена відповідно до Положення про порядок
розроблення, затвердження робочої програми навчальної дисципліни у
Первомайському медичному фаховому коледжі Миколаївської обласної ради,
затвердженого педагогічною радою Первомайського медичного фахового коледжу
Миколаївської обласної ради (протокол від 24.10.2023 №2) та введеного в дію
наказом директора коледжу від 25.10.2023 № 350-н та обговорена й схвалена на
засіданні ЦК природничо-наукових дисциплін.

Протокол від “_____” _____20__ року № _

Голова циклової комісії природничо-наукових
дисциплін

_____ (Ірина ЧЕБОТАР)

2025-2026 навчальний рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
	Галузь знань 22 Охорона здоров'я	Вибіркова
	Спеціальність 223 Медсестринство	
Кредити – 3.0 Загальна кількість годин – 90	Освітньо-професійна програма Сестринська справа Акушерська справа	Рік підготовки:
		3-й
		Семестр
		V
З них: аудиторних – 51 самостійної роботи здобувача освіти – 39	Освітньо-професійний ступінь фаховий молодший бакалавр	Лекції
		20
		Практичні, семінарські
		31
		Лабораторні
		-
		СР
		39
		Вид контролю:
		Залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен

Знати:

- що таке фітотерапії, його роль для медичного працівника під час догляду пацієнтів та в лікувально-профілактичній роботі;
- коротку історію фітотерапії;
- загальні принципи та правила фітотерапії;
- правила збору, заготівлі, дозування лікарської сировини;

- методику й техніку виготовлення найпростіших фітотерапевтичних засобів (настоїв, настоянок, екстрактів, відварів, чаїв, соків, мазей);
- засоби використання лікарських рослин;
- біологічно активні речовини лікарських рослин та їх роль у прояві фармакологічної дії фітотерапевтичних засобів;
- характеристики рослинних отрут, правил запобігання отруєнням рослинною сировиною
- основні лікарські рослини, що застосовуються в пульмонології;
- основні лікарські рослини, що застосовуються в кардіології;
- основні лікарські рослини, що застосовуються в гастроентерології;
- основні лікарські рослини, що застосовуються при захворюваннях сечовидільної системи;
- основні лікарські рослини, що застосовуються при лікуванні хвороб обміну речовин та опорно-рухового апарату;
- основні лікарські рослини, що застосовуються в ендокринології;
- основні лікарські рослини, що застосовуються при захворюваннях жіночих статевих органів, у гінекології та акушерстві;
- основні лікарські рослини, що застосовуються при захворюваннях чоловічих статевих органів;
- основні лікарські рослини, що застосовуються в неврології;
- основні лікарські рослини, що застосовуються в дерматології;
- основні лікарські рослини, що застосовуються в косметології;
- основні лікарські рослини, що застосовуються в комплексному лікуванні основних стоматологічних захворювань;
- лікарські рослини з радіопротекторною, адаптогенною та протипухлинною активністю.

Вміти:

- правильно збирати, сушити, зберігати, дозувати лікарську рослинну сировину;
- правильно подрібнювати рослинну сировину;
- виготовляти найпростіші фітотерапевтичні засоби (настої, настоянки, відвари, чаї, мазі);
- під контролем фітотерапевта приготувати відповідну фітокомпозицію;
- приготувати лікувальну ванну з екстрактом лікарських рослин;
- приготувати лікувальну клізму з екстрактом лікарських рослин;
- користуватися календарем збору лікарських рослин.

3. Компетентності

Загальні компетентності, які повинні сформуватися у здобувачів освіти під час вивчення курсу « Фітотерапія»

- Уміння спілкуватися другою мовою.
- Здатність навчатися.
- Уміння спілкуватися усно та в письмовій формі .
- Уміння бути критичним та самокритичним.
- Уміння планувати час та керувати ним.
- Здатність продукувати нові ідеї (творчість).
- Здатність шукати, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел.
- Уміння застосовувати знання в практичних ситуаціях.
- Уміння приймати обґрунтовані рішення.
- Уміння працювати в команді.
- Знання та розуміння предметної області та розуміння фаху.
- Уміння думати абстрактно, аналізувати та синтезувати.
- Навички взаємодії та міжособистісні навички.
- Уміння розробляти та керувати проектами.
- Визначеність та наполегливість при виконанні отриманих завдань та покладеної відповідальності.
- Уміння працювати самостійно.
- Навички використання інформаційних та комунікативних технологій.
- Уміння оцінювати та підтримувати якість виконаної роботи.

Спеціальні компетентності, які повинні сформуватися у здобувачів освіти під час вивчення курсу : «Фітотерапія»

- Здатність аналізувати інформацію про рослині лікарські засоби, розвивати пропедевтичне мислення.
- Здатність аналізувати та розв'язувати задачі за професійним спрямуванням.
- Здатність обґрунтовано приймати рішення, що до безпечного застосування лікарських засобів.
- Здатність формувати моральні риси медичної етики.
- Здатність набувати навичок міжособистої взаємодії.

3.1 Результати навчання

1. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами для комунікації, ведення медичної та іншої ділової документації.
2. Застосовувати сучасні цифрові та комунікативні технології для пошуку інформації та документування результатів професійної діяльності.
3. Застосовувати основні положення законодавства в охороні здоров'я.
4. Дотримуватися правил охорони праці та безпеки життєдіяльності.

5. Вживати заходи спрямовані на створення безпечного лікарняного середовища та дотримання лікувально-охоронного режиму, в інтересах збереження власного здоров'я та зміцнення здоров'я пацієнта .
6. Застосовувати лікарські препарати та медикаменти при здійсненні професійної діяльності.
7. Здійснювати заходи щодо збереження репродуктивного здоров'я населення з метою покращення демографічної ситуації.
8. Надавати консультативну допомогу та здійснювати навчання населення щодо здорового способу життя, наслідків нездорового способу життя, важливості збільшення фізичної активності та здорового харчування, вакцинації; забезпечувати реабілітацію реконвалесцентів та диспансеризацію пацієнтів.
9. Вживати заходи, спрямовані на специфічну та неспецифічну профілактику захворювань.
10. Дотримуватися правил ефективної взаємодії в команді для надання якісної медичної допомоги різним категоріям населення.
11. Здійснювати взаємозалежні професійні функції з метою забезпечення якісної медичної допомоги населенню.

4. Тематичний план лекційний, практичних занять та самостійної роботи здобувачів освіти.

№ з/п	Тема	Кількість годин			
		Усього	Теоретичні заняття	Практичні заняття	Самостійна робота
1	Фітотерапія в сучасній практичній діяльності медичного працівника. Історія розвитку фітотерапії. Засоби використання лікарських рослин. Загальні принципи фітотерапії. Збирання, заготівля, дозування лікарської рослинної сировини	12	2	4 6	5

2	Біологічно активні речовини лікарських рослин та їх роль у прояві фармакологічної дії фітотерапевтичних засобів. Методика виготовлення найпростіших фітотерапевтичних засобів	8	2	4	4
3	Основні лікарські рослини, що застосовуються в пульмонології. Фітотерапія найпоширеніших хвороб органів дихання	8	2	2	4
4	Основні лікарські рослини, що застосовуються в кардіології. Фітотерапія найпоширеніших серцево-судинних захворювань	12	2	4	4
5	Основні лікарські рослини, що застосовуються для лікування сечової системи. Фітотерапія найпоширеніших хвороб нирок та сечовидільних шляхів	12	2	2	4
6	Основні лікарські рослини, що застосовуються в гастроентерології. Фітотерапія найпоширеніших гострих та хронічних захворювань органів травлення	8	2	4	5
7	Основні лікарські рослини, що застосовуються для лікування жіночих та чоловічих статевих органів. Фітотерапія найпоширеніших гінекологічних захворювань та акушерства	8	2	2	4
8	Основні лікарські рослини, що застосовуються в ендокринології. Фітотерапія найпоширеніших хвороб ендокринної системи	8	2	2	4
9	Основні лікарські рослини, що застосовуються в разі нервово- психічних розладів. Фітотерапія найпоширеніших хвороб нервової системи. Основні лікарські рослини, що застосовуються в дерматології та косметології. Фітотерапія найпоширеніших хвороб шкіри	12	4	5	5
10	Залік	2		2	
Усього		90	20	31	39
Разом		90	20	31	39

5. Тематичний план занять

5.1 Теми лекційних занять

№	Назва теми	Кількість годин
---	------------	-----------------

1	Фітотерапія в сучасній практичній діяльності медичного працівника. Засоби використання лікарських рослин. Загальні принципи фітотерапії. Основні історичні аспекти фітотерапії та сучасні перспективи застосування. Принципи фітотерапії: етапність, комплексність, індивідуальний підхід, тривалість, безпечність. Біологічна і фармакологічна класифікація лікарських рослин. Поняття про офіційні та неофіційні лікарські рослини та збори. <i>СР (Історія розвитку фітотерапії.)</i>	2
2	Біологічно активні речовини лікарських рослин та їх роль у прояві фармакологічної дії фітотерапевтичних засобів. Методика виготовлення найпростіших фітотерапевтичних засобів Біологічна і фармакологічна характеристика лікарських рослин. Речовини первинного та вторинного синтезу. Вуглеводи, полісахариди, вітаміни, органічні кислоти, ефірні олії, гіркоти. Рослинні глікозиди та їх практичне значення. Сапоніни. Серцеві глікозиди. Фенольні сполуки: прості феноли та їх глікозиди, кумарини, хромони, флавоноїди, таніди, антраценпохідні, лігнани, флаволігнани. Алкалоїди, основні їх представники та рослинні джерела. Значення мікроелементів у життєдіяльності людини. Патологічні процеси, пов'язані з дефіцитом мікроелементів. Рослини як джерела водорозчинних і жиророзчинних вітамінів та мікроелементів. <i>СР (Збирання, заготівля, дозування лікарської рослинної сировини.)</i>	2
3	Основні лікарські рослини, що застосовуються в пульмонології. Фітотерапія найпоширеніших хвороб органів дихання. Основні принципи фітотерапії. Особливості складання і використання зборів, що використовуються при лікуванні захворювань органів дихання. Основні групи лікарських рослин за їх терапевтичним впливом на дихальні шляхи: антимікробні, відхаркувальні, потогінні та жарознижувальні, спазмолітичні, гіпосенсибілізуювальні та протизапальні. Офіційні та неофіційні лікарські рослини, що використовуються для лікування захворювань органів дихання. <i>СР (Фітотерапія гострих респіраторних захворювань, пневмонії, хронічних бронхітів, бронхіальної астми. Рецептура зборів лікарських рослин)</i>	2
4	Основні лікарські рослини, що застосовуються в кардіології. Фітотерапія найпоширеніших серцево-судинних захворювань. Основні принципи фітотерапії. Особливості складання і використання зборів, що використовуються при лікуванні захворювань серцево-судинної системи. Основні принципи фітотерапії гіпертонічної хвороби, ішемічної хвороби серця, атеросклерозу, серцевої недостатності, порушень серцевого ритму. Офіційні та неофіційні лікарські рослини, що використовуються для лікування захворювань серцево-судинної системи. Характеристика лікарських рослин ангіопротекторної, кардіопротекторної, регулюючої тонус судин (при артеріальній гіпер- та гіпотензії), гіполіпідемічної, гіпокоагуляційної та сечогінної дії. <i>СР(Фітотерапія кардіоневрозів, нейроциркуляторної дистонії, ранніх стадій гіпертонічної хвороби, ішемічної хвороби серця, атеросклерозу).</i>	2
5	Основні лікарські рослини, що застосовуються для лікування сечової системи. Фітотерапія найпоширеніших хвороб нирок та сечовидільних шляхів. Основні принципи фітотерапії захворювань нирок і сечовидільних шляхів, простатиту. Особливості складання і використання зборів. Офіційні та неофіційні лікарські рослини, що використовуються для лікування захворювань нирок і сечовидільних шляхів, простатиту. Лікарські рослини протизапальної, сечогінної, спазмолітичної та уролітичної дії. а також для регуляції сольового обміну, їх застосування при захворюваннях нирок і сечовивідних шляхів. Місце фітотерапії в комплексному лікуванні та реабілітації хворих на пієлонефрит, цистит, уретрит, сечокам'яну хворобу. <i>СР (Особливості застосування фітотерапії при гострих нефритах).</i>	2

6	Основні лікарські рослини, що застосовуються в гастроентерології. Фітотерапія найпоширеніших гострих та хронічних захворювань органів травлення. Основні принципи фітотерапії захворювань ШКТ. Особливості складання і використання зборів. Офіційні та неофіційні лікарські рослини, що використовуються для лікування захворювань ШКТ. Лікарські рослини, що збуджують апетит і стимулюють секреторну функцію травного каналу, протизапальні, обволікаючі, проносні, антидіарейні, газогінні (кармінативні), глистогінні, спазмолітичні, регенераторні, гіперкоагуляційні (кровоспинні) та такі, що регулюють шлункову гіперсекрецію. Особливості застосування фітотерапії при захворюваннях органів травлення у дітей та осіб похилого віку. Фітозасоби, що використовують при гельмінтозах. Фітотерапія в комплексному лікуванні геморою. <i>СР (Лікувальні властивості лікарських рослин за їх дією на органи травлення: в'яжуча, обволікальна, протизапальна, болезаспокійлива, антимікробна, регенеративна, спазмолітична, жовчогінна, проносна.)</i>	2
7	Основні лікарські рослини, що застосовуються для лікування жіночих та чоловічих статевих органів. Фітотерапія найпоширеніших гінекологічних захворювань та акушерства. Принципи фітотерапії гінекологічних захворювань. Особливості складання і використання зборів. Офіційні та неофіційні лікарські рослини, що використовуються в акушерстві, гінекології, урології. <i>СР (Лікарські рослини з протизапальною, седативною, антисептичною, знеболювальною, кровоспинною та тонізуючою маткові м'язи дією.)</i>	2
8	Основні лікарські рослини, що застосовуються в ендокринології. Фітотерапія найпоширеніших хвороб ендокринної системи. Основні принципи фітотерапії цукрового діабету, захворювань щитовидної залози, ожиріння. Особливості складання і використання зборів. Офіційні та неофіційні лікарські рослини, що використовуються для лікування ендокринних і обмінних захворювань. Лікарські рослини гіпоглікемічної, тиреотропної дії, ті, що регулюють менструальний цикл, лактогінні та ті, що знижують апетит. Застосування фітотерапії в комплексному лікуванні цукрового діабету, захворювань щитовидної залози, клімактеричного синдрому, імпотенції, гіпогалактиї та ожиріння. <i>СР (Траволікування цукрового діабету, фітодієтика при цукровому діабеті).</i>	2
9	Основні лікарські рослини, що застосовуються в разі нервово- психічних розладів. Фітотерапія найпоширеніших хвороб нервової системи. Особливості складання і використання зборів, що використовуються при лікуванні неврозів. Офіційні та неофіційні лікарські рослини, що використовуються для лікування неврозів. <i>СР (Фітоароматичні ванни в комплексній фітотерапії захворювань нервової системи.)</i>	2
10	Основні лікарські рослини, що застосовуються в дерматології та косметології. Фітотерапія найпоширеніших хвороб шкіри. Основні принципи фітотерапії дерматологічних захворювань. Особливості складання і використання зборів. Офіційні та неофіційні лікарські рослини, що використовуються в дерматології і косметології. Лікарські рослини гіпосенсибілізувальної, протизапальної, антимікробної, регенераторної, тонізуючої та кератолітичної дії. Фітотерапія в комплексному лікуванні жирної та сухої себореї, піодермії, дерматитів. Застосування фітозасобів при травматичних ушкодженнях (порізи, садна) та опіках шкіри. Косметичний догляд за шкірою з використанням фітозасобів. <i>СР (Лікарські рослини в медичній косметичці. Траволікування жирної та сухої себореї. Догляд та здоров'я шкірою за допомогою рослинних засобів, фруктів, овочів, рослинних соків. Використання трав у формі масок, кремів, ароматних парових ванн. Рецепт зборів лікарських рослин.)</i>	2
Усього		20 годин
СР		20 годин

5.2 Тематичний план практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин
---	------------	-----------------

1	Фітотерапія в сучасній практичній діяльності медичного працівника. Засоби використання лікарських рослин. Загальні принципи фітотерапії. Основні історичні аспекти фітотерапії та сучасні перспективи застосування; Теоретичні аспекти саногенезу фітопрепаратами. Загальні механізми фармакодинамічної ефективності; Принципи фітотерапії: етапність, комплексність, індивідуальний підхід, тривалість, безпечність; Біологічна і фармакологічна класифікація лікарських рослин; Поняття про офіційні та неофіційні лікарські рослини та збори. Вплив рослинних препаратів на етапи фармакокінетики. Практичні навички: • володіти уміннями оцінювати роль та місце фітотерапії в сучасній медицині. • оцінювати механізми лікувального впливу фітотерапії. • вміти виготовляти лікарські збори. • розраховувати дози і концентрацію рослинних препаратів. • працювати з довідковою літературою. <i>СР (Розвиток спеціалізованих господарства дослідних станцій в Україні для вирощування й селекції лікарських рослин та впровадження їх у лікарську практику).</i>	2
2	Засоби використання лікарських рослин. Загальні принципи та правила фітотерапії: індивідуальний підхід, системність застосування, відповідність дозування, висока якість лікарської рослинної сировини. Принципи фітотерапії: етапність, комплексність, індивідуальний підхід, тривалість, безпечність; Біологічна і фармакологічна класифікація лікарських рослин; Поняття про офіційні та неофіційні лікарські рослини та збори. Вплив рослинних препаратів на етапи фармакокінетики. Практичні навички: • володіти умінням оцінювати фармакологічну активність та складові інгредієнти лікарських рослин. • володіти уміннями оцінювати лікарські засоби фітотерапії та методи їх застосування. • володіти уміннями оцінювати лікарські форми з рослин та вимоги до лікарської рослинної сировини. • володіти уміннями оцінювати способи використання фітозасобів. • працювати з довідковою літературою.	2
3	Біологічно активні речовини лікарських рослин та їх роль у прояві фармакологічної дії фітотерапевтичних засобів. Методика виготовлення найпростіших фітотерапевтичних засобів. Діючі, супутні, баластні речовини. Первинні метаболіти: білки, жири, вуглеводи органічні кислоти; Вторинні метаболіти: стероїди (кардіотонічні глікозиди, сапоніни), терпеноїди (іридоїди, дитерпени, тритерпени, тритерпенові сапоніни, ефірні олії та ін.), фенольні сполуки (феноли, ксантони, кумарини, хромони, лігнани, флавоноїди, антраценпохідні, дубильні речовини), азотовмісні сполуки (алкалоїди), вітаміни (представлені різними хімічними групами). Виготовлення настою, відвару, екстракту, настоянки та зборів. Практичні навички: • володіти умінням оцінювати фармакологічну активність та складові інгредієнти лікарських рослин. • володіти уміннями оцінювати лікарські засоби фітотерапії та методи їх застосування. • володіти уміннями оцінювати лікарські форми з рослин та вимоги до лікарської рослинної сировини. • володіти уміннями виготовлення найпростіших фітотерапевтичних засобів. • працювати з довідковою літературою. <i>СР(Методика виготовлення найпростіших фітотерапевтичних засобів.)</i>	2

4	Дія речовин первинного синтезу: білки, вуглеводи, ліпіди, ферменти та вітаміни. Дія речовин вторинного синтезу: алкалоїди, сапоніти, глікозиди, дубильні речовини. Біологічно активні речовини – первинні метаболіти. Білки, лектини, ферменти(ензими), вуглеводи, моносахариди(монози, цукри), олігосахариди (олігозиди), полісахариди, ліпіди, жирні кислоти. Біологічно активні речовини – вторинні метаболіти. Фенольні сполуки, прості феноли, дубильні речовини (поліфеноли), флавоноїди, кумарини, антрахінони, алкалоїди, терпеноїди (ізопреноїди), ефірні олії та їх дія. Практичні навички: - володіти умінням оцінювати фармакологічну активність та складові інгредієнти лікарських рослин. - володіти уміннями оцінювати лікарські засоби фітотерапії та методи їх застосування. - володіти знаннями про дію речовин первинного і вторинного синтезу. - працювати з довідковою літературою.	2
5	Основні лікарські рослини, що застосовуються в пульмонології. Фітотерапія найпоширеніших хвороб органів дихання. Фітотерапія хворих в пульмонології: бронхіт(гострий, хронічний), бронхоектатична хвороба, бронхіальна астма, пневмонія (запалення легень), пневмосклероз. Лікарські препарати в пульмонології (антимікробні, потогінні, відхаркуючі, спазмолітичні, гіпосенсибілізуючі, імуномодельючі засоби). Практичні навички: - володіти уміннями оцінювати фітозасоби в комплексному лікуванні та медичній реабілітації хворих з патологією дихальної системи. - володіти уміннями оцінювати лікарські засоби фітотерапії та методи їх застосування. - працювати з довідковою літературою. <i>СР (Методи аерофітотерапії, інгаляційної та аерозольної фітотерапії.)</i>	2
6	Основні лікарські рослини, що застосовуються в кардіології. Фітотерапія хворих з патологією ССС (серцева недостатність, гіпотензія, гіпертензія, аритмії серця, міокардит, перикардит, ендокардит). Практичні навички: - володіти уміннями оцінювати фітозасоби в комплексному лікуванні та медичній реабілітації хворих з патологією серцево-судинної системи. - володіти уміннями оцінювати лікарські засоби фітотерапії та методи їх застосування. - працювати з довідковою літературою. <i>СР (Характеристика лікарських рослин з кардіотонною, гіпотензивною, антиаритмічною, гіполіпідемічною та сечогінною дією.)</i>	2
7	Фітотерапія найпоширеніших серцево-судинних захворювань. Фітотерапія хворих з патологією ССС (ішемічна хвороба серця, артеріальна гіпертензія та лікарські засоби (ангіопротектори, кардіопротектори, гіпотензивні, гіполіпідемічні, сечогінні засоби). Практичні навички: - володіти уміннями оцінювати фітозасоби в комплексному лікуванні та медичній реабілітації хворих з патологією серцево-судинної системи. - володіти уміннями оцінювати лікарські засоби фітотерапії та методи їх застосування. - працювати з довідковою літературою.	2

8	Основні лікарські рослини, що застосовуються для лікування сечової системи. Фітотерапія найпоширеніших хвороб нирок та сечовидільних шляхів. Фітотерапія захворювань нирок і сечовивідних шляхів (хронічного нефриту, пієлонефриту, уретриту, циститу, сечокам'яної хвороби) та лікарські засоби (сечогінні, уролітичні, спазмолітичні, гіпоазотемічні, протизапальні фітопрепарати, регулятори сольового метаболізму в залежності від характеру діатезу – подагричного, оксалатного). Практичні навички: - володіти уміннями оцінювати фітозасоби в комплексному лікуванні та медичній реабілітації хворих з патологією нирок та сечовивідних шляхів. - володіти уміннями оцінювати лікарські засоби фітотерапії та методи їх застосування. - працювати з довідковою літературою. <i>СР (Траволікування хронічного пієлонефриту, уретриту, циститу, сечокам'яної хвороби. Рецептура зборів лікарських рослин).</i>	2
9	Основні лікарські рослини, що застосовуються в гастроентерології. Фітотерапія в комплексному лікуванні патології органів травлення (антисекреторні, стимулятори апетиту, проносні, антидіарейні, газогінні, обволікаючі, гепатопротектори). Практичні навички: - володіти уміннями оцінювати фітозасоби в комплексному лікуванні та медичній реабілітації хворих в гастроентерології. - володіти уміннями оцінювати лікарські засоби фітотерапії та методи їх застосування. - працювати з довідковою літературою. <i>СР (Рослинні засоби в комплексному лікуванні гастритів, виразкової хвороби шлунка, дванадцятипалої кишки, дискінезії жовчного міхура, хронічного холециститу, жовчнокам'яної хвороби, гострого та хронічного гепатитів.)</i>	2
10	Фітотерапія найпоширеніших гострих та хронічних захворювань органів травлення. Фітотерапія в комплексному лікуванні патології органів травлення (антисекреторні, стимулятори апетиту, проносні, антидіарейні, газогінні, обволікаючі, гепатопротектори, жовчогінні, регенераторні, глистогінні, спазмолітичні засоби, з урахуванням віку, санаторних умов). Практичні навички: - володіти уміннями оцінювати фітозасоби в комплексному лікуванні та медичній реабілітації хворих з патологією органів травлення. - володіти уміннями оцінювати лікарські засоби фітотерапії та методи їх застосування. - працювати з довідковою літературою. <i>СР (Фітотерапія в комплексному лікуванні коліту, гельмінтозів, геморою, захворювань органів травлення в дітей та осіб похилого віку.)</i>	2
11	Фітозасоби, що впливають на систему крові та гемопоєз. Антитромботичні засоби (тромбофлебіт). Антигеморагічні засоби (фітотерапія кровотеч, геморагічних діатезів). Антианемічні засоби (фітотерапія анемії). Практичні навички: - володіти уміннями оцінювати фітозасоби в комплексному лікуванні та медичній реабілітації хворих з патологією системи крові. - володіти уміннями оцінювати лікарські засоби фітотерапії та методи їх застосування. - працювати з довідковою літературою.	2
12	Основні лікарські рослини, що застосовуються для лікування жіночих статевих органів. Фітотерапія найпоширеніших гінекологічних захворювань та акушерства. Лікарські рослини, що застосовуються для лікування захворювань чоловічих та жіночих статевих органів з протизапальною, антисептичною, спазмолітичною, седативною, знеболювальною дією. Практичні навички: - володіти уміннями оцінювати фітозасоби в комплексному лікуванні та медичній реабілітації хворих з патологією жіночих та чоловічих статевих органів. - володіти уміннями оцінювати лікарські засоби фітотерапії та методи їх застосування. - працювати з довідковою літературою. <i>СР (Фітотерапія в комплексному лікуванні простатитів, уретритів, аденоми простати, гіпертензії. Рецептура зборів лікарських рослин.)</i>	2

13	Основні лікарські рослини, що застосовуються в ендокринології. Фітотерапія найпоширеніших хвороб ендокринної системи. Гіпоглікемічні фітопрепарати. Регулятори тиреотропної дії рослинного походження. Регулятори менструальної та репродуктивної дії. Регулятори клімактеричних синдромів, імпотенції рослинного походження. Фітотерапія ожиріння. Практичні навички: - володіти уміннями оцінювати фітозасоби в комплексному лікуванні та медичній реабілітації хворих з деякими ендокринними розладами. - володіти уміннями оцінювати лікарські засоби фітотерапії та методи їх застосування. - працювати з довідковою літературою. <i>СР(Траволікування захворювань щитоподібної залози, ожиріння. Рецепт зборів лікарських рослин).</i>	2
14	Основні лікарські рослини, що застосовуються в разі нервово- психічних розладів. Неврологічні причини гострого болю (травматичні, інфекційні, дисметаболічні та інші ушкодження центральної нервової системи (ЦНС) та периферійної нервової системи. Фітопрепарати седативної та антидепресантної дії. Ноотропні та тонізуючі фітопрепарати. Фітопрепарати нормалізуючі сон. Практичні навички: - володіти уміннями оцінювати фітозасоби в комплексному лікуванні та медичній реабілітації хворих з функціональними розладами нервової системи. . - володіти уміннями оцінювати лікарські засоби фітотерапії та методи їх застосування. - працювати з довідковою літературою. <i>СР(Фітотерапія найпоширеніших хвороб нервової системи.)</i>	2
15	Основні лікарські рослини, що застосовуються в дерматології та косметології. Фітотерапія найпоширеніших хвороб шкіри. Гіпосенсибілізуючі фітопрепарати; Протизапальні ефекти фітопрепаратів при травмах, порізах, опіках; Косметичний догляд за шкірою фітопрепаратами. Практичні навички: - володіти уміннями оцінювати фітозасоби, що використовуються при деяких шкірних захворюваннях. - володіти уміннями оцінювати лікарські засоби фітотерапії та методи їх застосування. - працювати з довідковою літературою	1
16	Залік	2
Усього		31
СР		19

5.3 Самостійна робота

№	Назва теми	Кількість годин	Контроль
1	Історія розвитку фітотерапії.	2	ЛЗ№1
2	Збирання, заготівля, дозування лікарської рослинної сировини.	2	ЛЗ№2
3	Розвиток спеціалізованих господарств дослідних станцій в Україні для вирощування й селекції лікарських рослин та впровадження їх у лікарську практику.	2	ПЗ№1
4	Методика виготовлення найпростіших фітотерапевтичних засобів.	2	ПЗ№3
5	Фітотерапія гострих респіраторних захворювань, пневмонії, хронічних бронхітів, бронхіальної астми. Рецептатура зборів лікарських рослин	2	ЛЗ№3
6	Методи аерофітотерапії, інгаляційної та аерозольної фітотерапії	2	ПЗ№5
7	Фітотерапія кардіоневрозів, нейроциркуляторної дистонії, ранніх стадій гіпертонічної хвороби, ішемічної хвороби серця, атеросклерозу.	2	ЛЗ№4
8	Характеристика лікарських рослин з кардіотопною, гіпотензивною, антиаритмічною, гіполіпідимічною та сечогінною дією.	2	ПЗ№6
9	Особливості застосування фітотерапії при гострих нефритах.	2	ЛЗ№5
10	Траволікування хронічного пієлонефриту, уретриту, циститу, сечокам'яної хвороби. Рецептатура зборів лікарських рослин	2	ПЗ№8
11	Лікувальні властивості лікарських рослин за їх дією на органи травлення: в'яжуча, обволікальна, протизапальна, болезаспокійлива, антимікробна, регенеративна, спазмолітична, жовчогінна, проносна.	2	ЛЗ№6
12	Рослинні засоби в комплексному лікуванні гастритів, виразкової хвороби шлунка, дванадцятипалої кишки, дискінезії жовчного міхура, хронічного холециститу, жовчнокам'яної хвороби, гострого та хронічного гепатитів.	2	ПЗ№9
13	Фітотерапія в комплексному лікуванні коліту, гельмінтозів, захворювань органів травлення у дітей та осіб похилого віку.	2	ПЗ№10
	Лікарські рослини з протизапальною, седативною, антисептичною, знеболювальною, кровоспинною та тонізуючою маткової м'язи дією	2	ЛЗ№7
15	Фітотерапія в комплексному лікуванні простатитів, уретритів, аденоми простати, гіперплазії. Рецептатура зборів лікарських рослин.	2	ПЗ№12
16	Траволікування цукрового діабету, фітодієтика при цукровому діабеті	2	ЛЗ№8
17	Траволікування захворювань щитоподібної залози, ожиріння. Рецептатура зборів лікарських рослин.	2	ПЗ№13

18	Фітоароматичні ванни в комплексній фітотерапії захворювань нервової системи	2	ЛЗ№9
19	Фітотерапія найпоширеніших хвороб нервової системи.	1	ПЗ№14
20	Лікарські рослини в медичній косметичці. Траволікування жирної та сухої себореї. Догляд та здоровою шкірою за допомогою рослинних засобів, фруктів, овочів, рослинних соків. Використання трав у формі масок, кремів, ароматних парових ванн. Рецептатура зборів лікарських рослин	2	ЛЗ№10
Усього			42 год

6. Засоби оцінювання знань, умінь на навичок здобувачів освіти з освітньо-професійної підготовки з дисципліни “Фітотерапія”

визначаються Положенням про контроль досягнень та критерії оцінювання результатів навчання за освітньо-професійною програмою фахового молодшого бакалавра у Первомайському медичному фаховому коледжі Миколаївської обласної ради.

6.1 Основними функціями оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти є:

- **контролююча** – визначає рівень досягнень кожного здобувача освіти, готовність до засвоєння нового матеріалу, що дає змогу викладачу відповідно планувати й викладати навчальний матеріал;
- **навчальна** – сприяє повторенню, уточненню й поглибленню знань, їх систематизації, удосконаленню вмінь і навичок;
- **діагностично-коригувальна** – з'ясовує причини труднощів, які виникають у процесі навчання; виявляє прогалини в засвоєному, вносить корективи, спрямовані на їх усунення;
- **стимульовально-мотиваційна** – формує позитивні мотиви навчання;
- **виховна** – сприяє формуванню умінь відповідально й зосереджено працювати, застосовувати прийоми контролю й самоконтролю, рефлексії навчальної діяльності.

Основними видами навчальних досягнень здобувачів освіти є поточний, проміжний (рубіжна атестація) та підсумковий контроль (залік).

Оцінки поточного, рубіжного та заліку заносяться у журнал обліку роботи академічної групи та викладачів; залікові оцінки фіксуються в індивідуальному плані та особовій картці здобувача; до залікової відомості вносяться результати заліків.

6.2 Критерії оцінювання знань, умінь та навичок здобувачів освіти з освітньо-професійної підготовки з дисципліни «Фітотерапія» здійснюється за 4-бальною шкалою.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних робіт, виконання індивідуальних завдань, контрольних робіт тощо. Поточний контроль здійснюється на основі комплексного оцінювання діяльності здобувача освіти, що включає контроль вхідного рівня знань, якість виконання практичної роботи, рівень теоретичної підготовки, виконання самостійної роботи згідно з тематичним планом та результати вихідного контролю рівня знань, виконання завдань з теми робочого зошита..

Самостійна робота виносить на поточний та підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні навчальних занять. Вага кожної теми у межах вивчення дисципліни однакова.

Форми проведення поточного контролю - тестування, розв'язування ситуаційних задач, вирішення клінічної ситуаційної задачі, відповіді на стандартизовані теоретичні питання.

Оцінювання поточної успішності здійснюється на кожному практичному занятті і заноситься в журнал обліку академічної успішності

Результати поточного контролю (поточна успішність) визначають допуск чи недопуск здобувача до підсумкового контролю та можуть враховуватись викладачем при виставленні підсумкової оцінки за семестр .

Негативний поточний результат «2» підлягає обов'язковому перескладанню . Здобувач освіти, який пропустив тему заняття, має обов'язково опрацювати пропущену тему самостійно, виконати усі визначені даною темою види завдань.

Рубіжний контроль проводиться раз на рік (листопад) з метою активізації навчальної діяльності та покращення успішності здобувачів освіти, своєчасної ліквідації пропусків занять. Порядок проведення рубіжної атестації визначається Положенням про проведення рубіжної атестації .

Семестровий контроль у формі заліку проводиться згідно з навчальним планом за питаннями до заліку, які передбачають усне питання, тести та ситуаційну тестову задачу.

Залік – це форма підсумкового контролю, яка передбачає оцінку засвоєння студентами навчального матеріалу з певної навчальної дисципліни, на підставі виконання обов'язкових видів навчальної діяльності, лабораторно-практичних робіт, якщо з навчальної дисципліни робочими навчальними планами не передбачено проведення семестрового екзамену.

До заліку здобувач освіти допускається, якщо він виконав усі види робіт, завдань, передбачені робочою навчальною програмою з відповідної навчальної дисципліни на «відмінно», «добре», «задовільно».

Не допускаються до складання заліку з конкретної дисципліни здобувачі освіти, які з цього предмету за семестр не атестовані або мають «2» (незадовільно). До складання заліку такі здобувачі освіти допускають після повного виконання вимог робочої навчальної програми за індивідуальним графіком до початку нового семестру.

Порядок проведення заліку:

- Для проведення заліку з дисципліни «Фітотерапія» розроблений список питань, блок тестів та ситуаційні тестові задачі згідно тематики робочої навчальної програми. Комплект питань за своїм змістом охоплює всі теми вивченого навчального матеріалу.
- Кількість питань до заліку є більшою, ніж кількість здобувачів освіти у групі.
- Присутність на заліках сторонніх осіб без дозволу директора Коледжу не дозволено.
- Для відповіді на питання здобувачам освіти відведено в середньому 1/3 академічної години. Після відповіді на питання здобувачам освіти можуть запропонувати додаткові питання в межах навчального матеріалу, винесеного на залік.
- Письмові залікові роботи виконують на папері зі штампом Коледжу.
- Якщо здобувач освіти не з'явився на залік, викладач в заліковій відомості робить відмітку – «не з'явився». Здобувачеві освіти, який не з'явився на залік без поважних причин, виставляють незадовільну оцінку.
- Здобувачам освіти, які одержали незадовільну оцінку, дозволено ліквідувати академічну заборгованість за встановленим графіком до початку наступного семестру.
- Повторне складання заліку допускається не більше двох разів : один раз викладачу, який викладав дисципліну, другий – комісії, склад якої затверджується наказом директора Коледжу.
- Якщо здобувач освіти незадоволений виставленою викладачем оцінкою, він має право оскаржити її. Порядок оскарження регламентований Положенням про оскарження результатів оцінювання здобувачів освіти Первомайського медичного фахового коледжу Миколаївської обласної ради.

6.2 Критерії оцінювання теоретичних знань здобувачів освіти з освітньо-професійної підготовки (таблиця № 6.2)

Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	Критерії оцінювання
Високий (творчий)	Відмінно	Здобувач освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для приймання рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує власні обдарування і нахили.
Достатній (конструктивно-варіативний)	Добре	Здобувач освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна. Вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок.
Середній (репродуктивний)	Задовільно	Здобувач освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати початковий матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. Здобувач освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні.
Низький (репродуктивно-продуктивний)	Незадовільний	Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу; володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів об'єктів.

6.3 Критерії оцінювання знань, умінь і навичок здобувачів освіти

Знання, вміння та навички здобувачів освіти за освітньо-професійною програмою фахового молодшого бакалавра оцінюються за чотирибальною шкалою: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» з виставленням кількісної оцінки «5», «4», «3», «2».

В основу критеріїв оцінювання знань, умінь та навичок здобувачів освіти з освітньо-професійної підготовки включені ознаки:

- рівень володіння теоретичним матеріалом;
- вміння використовувати теоретичні знання під час простих розрахунків та їх аналіз;
- вміння проводити складні розрахунки, аналізувати показники, робити висновки і давати пропозиції;
- здатність застосовувати теоретичні знання і практичні вміння при виконанні самостійних завдань, творчому формуванні аналітичних обґрунтувань, підготовка рефератів, виступів на науковій конференції, складання ситуаційних завдань, схем тощо.

Таблиця № 6.4

Оцінка	Критерії оцінювання виконання практичних навичок
Відмінно	Здобувач освіти повинен знати особливості механізму дії, класифікацію, фармакокінетику, фармакодинаміку, побічну дію, взаємодію різних груп фітопрепаратів. Знати способи їх призначення, методи оцінки ефективності дії, тривалість дії. Вибір фітопрепаратів з урахуванням вище перерахованих критеріїв та функціонального стану організму, статі, віку хворого. Раціональні комбінації фітотерапії. Відповіді повинні мати глибокий, змістовний та конкретний характер.
Добре	Здобувач освіти повинен знати особливості механізму дії, класифікацію, фармакокінетику, фармакодинаміку, побічну дію, взаємодію різних груп фітопрепаратів. Способи їх призначення, методи оцінки ефективності дії. Вибір препаратів з урахуванням вище перерахованих критеріїв та функціонального стану організму, статі, віку хворого. Відповіді достатньо змістовні та конкретні згідно робочої програми.
Задовільно	Здобувач освіти повинен володіти обов'язковим мінімумом теоретичних знань та практичних навичок - знати представників груп фітопрепаратів, особливості фармакокінетики, фармакодинаміки, побічної дії ліків, способи призначення. Відповіді неповні, знання поверхневі.
Незадовільно	Здобувач освіти не володіє обов'язковим мінімумом знань щодо фітотерапії, не орієнтується в питаннях фармакокінетики, фармакодинаміки, побічної дії фітопрепаратів, особливостей їх взаємодії, методах контролю фітотерапії та заходах по негайній допомозі при виникненні ускладнень. Відповіді не конкретні, неправильні, або зовсім відсутні.

6.5 Критерії оцінки знань тестових завдань

Оцінка	Відсоток правильних відповідей
Відмінно	91-100%
Добре	76-90%
Задовільно	58-75 %
Незадовільно	0-57,9 %

6.6 Критерії оцінювання вирішення ситуаційної задачі

«відмінно» – здобувач освіти глибоко засвоїв теоретичний матеріал теми заняття, вміє пов'язати теорію з практикою, що дозволяє йому розв'язувати ситуаційні задачі підвищеної складності.

«добре» – здобувач освіти твердо засвоїв теоретичний матеріал теми заняття, правильно застосовує теоретичні знання при розв'язуванні ситуаційних задач середньої важкості.

«задовільно» – здобувач освіти засвоїв тільки основний матеріал без деталей, розв'язує лише найлегші задачі, припускається неточностей, обирає недостатньо чіткі формулювання, порушує послідовність у викладі відповіді.

«незадовільно» – здобувач освіти не знає значної частини теоретичного матеріалу теми заняття, припускається істотних помилок, не вирішує ситуаційну задачу.

6.7 Критерії оцінювання самостійної роботи

Показник	Характеристика
Відмінно	Запропонована здобувачем освіти робота викладена в достатньому обсязі, оформлена згідно з вимогами, містить базовий теоретичний і практичний матеріал, нову та нетрадиційну інформацію з даного питання і пропозиції щодо її практичного застосування.
Добре	Запропонована здобувачем освіти робота викладена в необхідному обсязі, оформлена грамотно, включає базовий теоретичний та практичний вихід, але містить певні недоліки у висвітленні питання, яке досліджувалось
Задовільно	Робота містить базовий теоретичний та практичний матеріал, але тема розкрита неповністю. Виклад матеріалу неточний, присутні недоліки у висвітленні теми.
Незадовільно	Робота базується на фрагментарних знаннях з курсу. Тема роботи не розкрита або робота не виконана.

6.8 Критерії оцінювання знань, умінь і навичок здобувачів освіти під час дистанційного навчання

Під час дистанційного навчання на початку вивчення дисципліни здобувачам освіти надсилаються критерії оцінювання з поясненнями особливостей оцінювання під час синхронного та асинхронного навчання.

При оцінюванні навчальних досягнень здобувачів освіти ураховуються:

1) характеристики відповіді здобувача освіти під час онлайн конференцій:

- цілісність, повнота, логічність, обґрунтованість, правильність;
- **якість знань:** осмисленість, глибина, гнучкість, системність, узагальненість, міцність;
- ступінь сформованості загальнонавчальних та предметних умінь і навичок;
- **рівень володіння розумовими операціями:** вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, класифікувати, узагальнювати, робити висновки тощо;
- **досвід творчої діяльності** (вміння виявляти проблеми та розв'язувати їх, формулювати гіпотези);
- **самостійність оцінних суджень.**

2) оцінювання роботи здобувачів освіти на платформі Мій клас:

- вирішення тестових завдань;
- виконання творчих завдань;
- вирішення ситуаційних задач.

Видами оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти є *поточне, етапний і підсумковий контроль.*

Поточне оцінювання

Форми і зміст поточного контролю, розподіл балів між окремими заходами контролю та завданнями в межах однієї теми визначені цикловою комісією природничо-наукових дисциплін, включаються до робочої навчальної програми (методичних вказівок) і доводяться до відома здобувачів освіти на початку семестру.

Поточне оцінювання здійснюється у процесі вивчення кожної теми.

Його основними завдання є:

- встановлення й оцінювання рівнів розуміння і засвоєння змісту теми,
- встановлення зв'язків між цією темою та попередніми темами, а також міжпредметні зв'язки,
- закріплення знань, умінь і алгоритмів навичок, що стосуються цієї теми.

Поточне оцінювання викладачі здійснюють в усній і письмовій формах.

Формами поточного оцінювання під час дистанційного навчання є:

- **індивідуальне та фронтальне опитування під час онлайн – конференцій;**
- На платформі «Мій клас»**
- **робота з «німими» таблицями, схемами, малюнками різних лікарських трав;**
- **вирішення тестів з автоматичною перевіркою ;**
- **вирішення ситуаційних задач різного ступеню важкості.**
- **заповнення робочого зошита.**

Оцінка формується як середня арифметична, що складається з оцінювання кожної з перерахованих робіт здобувача освіти, що дає змогу оцінити досягнення під час вивчення теми.

Перевага надається індивідуальному опитуванню.

Названі вище орієнтири покладено в основу чотирьох рівнів навчальних досягнень : низького, середнього, достатнього, високого. Вони визначаються за такими характеристиками: таблиця №6.2.

Критерії оцінювання виконання практичних навичок табл №6.4

***Критерії оцінювання виконання тестових завдань
на платформі « Мій клас»***

Оцінка	Відсоток правильних відповідей
Відмінно	91-100%
Добре	76-90%
Задовільно	58-75 %
Незадовільно	0-57,9 %

Результати оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти викладаються в Мій клас відразу після перевірки викладачем. Оцінка переноситься в академічний журнал групи.

Інформація, отримана на підставі поточного контролю, є основною для коригування роботи викладача та здобувача освіти при підготовці до рубіжного та підсумкового контролю.

Підсумковий семестровий контроль знань

Підсумковий семестровий контроль передбачає виставлення оцінки за проведення заліку.

Семестровий контроль у формі заліку проводиться згідно з навчальним планом. Ця форма контролю проводиться усно за питаннями білетів заліку (форма проведення обирається викладачем з узгодженням адміністрації та врахуванням можливостей на поточний момент, тобто очна форма освіти чи дистанційна)

Форма і зміст заліку, розподіл балів між окремими завданнями визначається цикловою комісією природничо-наукових дисциплін і доводиться до відома на початку семестру, в якому передбачено відповідний захід підсумкового контролю.

Здобувачам освіти попередньо виставляються на платформу «Мій клас» питання до заліку, які будуть входити до складу білету.

Здобувачі освіти повинні мати надійний інтернет-зв'язок, у випадку усних відповідей - телефон, ноутбук або персональний комп'ютер з мікрофоном, можливість встановити на комп'ютер необхідне програмне забезпечення, тощо.

Запрошення на відеоконференцію заліку здійснюється асистентом викладача (лаборантом) через месенджери (Viber, Telegram) або електронну пошту згідно списку групи.

Порядок проведення заліку (див розділ №6.2)

Проведення підсумкового контролю (заліку) на платформі «Мій клас» здійснюється такими способами як синхронно і асинхронно:

- під час онлайн – конференції здобувач освіти обирає білет рандомно шляхом включення «колеса фортуни» і дає відповідь на теоретичне питання;
- автоматизовані тести для контролю результатів навчання з дисципліни згідно обраному білету;
- письмова відповідь на ситуаційну задачу білету.

(Тестові завдання та ситуаційні задачі відкриваються здобувачам освіти одночасно у визначений час і тривають з розрахунку 2 хвилини на один тест та 5 хвилин на вирішення задачі).

Підсумкова оцінка виставляється з урахуванням результатів виконання всіх 3-х завдань.

Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	Критерії оцінювання теоретичних знань, практичних навичок на заліку з дисципліни «Фізіотерапія» на платформі «Мій клас»
Високий (творчий)	Відмінно («5»)	Чітко, логічно і повно відповідає на всі питання білету заліку, добре знає матеріал попередніх тем (вихідний рівень знань), відповідає на питання лекційного курсу і питання з самостійної роботи. Правильно виписує рецепти на різні лікарські форми. Вірно називає препарати, які застосовують у разі станів, що потребують невідкладної допомоги. Робить узагальнення матеріалу, доповнює свою відповідь знанням додаткової літератури. Додаткові бали здобувач освіти може отримати за індивідуальну роботу (участь в олімпіадах, конференціях, форумах). Здобувач освіти правильно відповів на 91-100 % тестів На ситуаційну задачу дає повну вичерпну відповідь, яка складається з правильного результату, доцільного і логічного пояснення.
Достатній (конструктивно-варіативний)	Добре («4»)	Правильно, інколи за допомогою пояснювальних питань, відповідає на питання білету заліку, знає матеріал попередніх тем (вихідний рівень знань), відповідає на питання лекційного курсу і питання з самостійної роботи. Правильно виписує рецепти на різні лікарські форми. Вірно називає препарати, які застосовують у разі станів, що потребують невідкладної допомоги. Здобувач освіти правильно відповів на 76-90% тестів. Ситуаційну задачу розв'язує правильно без обґрунтування та пояснення.
Середній (репродуктивний)	Задовільно («3»)	Неповно, за допомогою пояснювальних питань, відповідає на питання білету заліку, на питання з матеріалу попередніх тем (вихідний рівень знань), неточно і неповно відповідає на питання лекційного курсу і питання з самостійної роботи. Не може самостійно побудувати чітку, логічну відповідь. Під час виписування рецептів на різні лікарські форми робить незначні помилки. Називає основні препарати, які застосовують у разі станів, що потребують невідкладної допомоги. Здобувач освіти правильно відповів на 58 -75% тестів. Ситуаційну задачу розв'язує з помилками.
Низький (рецептивно-продуктивний)	Незадовільно («2»)	Не знає матеріалу білету заліку. Відповідає на поставлені питання недостатньо, неповно, не може побудувати логічну відповідь, не відповідає на додаткові питання, не розуміє змісту матеріалу, не відповідає на питання лекційного курсу і питання з самостійної роботи. Не вміє виписувати рецепти на різні лікарські форми. Не називає основні препарати, які застосовують у разі станів, що потребують невідкладної допомоги. Здобувач освіти відповів на менше, ніж 58% тестів. Ситуаційну задачу зовсім не розв'язав або розв'язав її невірно.

(Якщо відбувся технічний збій під час проходження оцінювання, то передбачено додаткову можливість його проходження для здобувачів освіти повторно. У разі виникнення під час складання заліку обставин непереборної сили здобувач освіти повинен негайно повідомити викладача, завідувача відділенням або керівника академічної групи про ці обставини за допомогою визначеного каналу зв'язку (телефон, месенджер тощо) з обов'язковою фото- або відеофіксацією стану виконання завдань та об'єктивних факторів, що перешкоджають його завершенню. За цих обставин можливість та час перескладання заліку визначається викладачем та навчальною частиною в індивідуальному порядку). При проведенні заліку заповнюється залікова відомість про його складання.

7. Методичне забезпечення дисципліни

№	Перелік документації	% забезпечення
1.	Методичні розробки лекційних занять	100%
2.	Методичні розробки практичних занять	100%
3.	Методичні розробки СР	100%
4.	Роздатковий матеріал з тем	100%
5.	Контролюючі матеріали з тем	100%
6.	Матеріали для підсумкового контролю (білети, питання, тести)	100%

8. Інформаційні ресурси

№	Перелік інформаційного забезпечення	Кількість
1.	Електронний підручник (посібник)	3
2.	Мультимедіа	10
3.	Навчальні програми	2

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Правила збору та заготівлі лікарської речовини.
2. Рослини з отруйними та токсичними властивостями.
3. Рідкісні та зникаючі рослини.
4. Дозування, особливості застосування фітотерапії для дітей та осіб похилого віку.
5. Методика виготовлення найпростіших фітотерапевтичних засобів (настої, відвари,

- настоянки, екстракти, чаї, соки, мазі).
6. Шляхи введення лікарських речовин рослинного походження.
 7. Класифікація та коротка характеристика основних біологічно активних речовин первинного та вторинного синтезу.
 8. Коротка характеристика сильнодіючих речовин та рослинних отрут.
 9. Правила запобігання отруєнням рослинною сировиною.
 10. Фітотерапія в комплексному лікуванні захворювань верхніх дихальних шляхів.
 11. Основні групи лікарських рослин за їхнього дією на дихальні шляхи; протизапальні, жарознижувальні, потогінні, спазмолітичні, бронхолітичні, муколітичні, протиалергійні, антисептичні, відхаркувальні, адаптогенні.
 12. Фітотерапія гострих респіраторних захворювань.
 13. Фітотерапія хронічних бронхітів та бронхіальної астми.
 14. Фітотерапія в комплексному лікуванні захворювань серцево-судинної системи.
 15. Характеристика лікарських рослин з кардіотропною, гіпертензивною, сечогінною, антиаритмічною дією.
 16. Фітотерапія кардіоневрозів, ранніх стадій гіпертонічної хвороби, ішемічної хвороби серця, атеросклерозу.
 17. Фітотерапія захворювань органів травлення: гастритів, дванадцятипалої кишки, виразкової хвороби шлунка.
 18. Фітотерапія в комплексному лікуванні дискенезії жовчного міхура, хронічного холециститу та жовчнокам'яної хвороби.
 19. Фітотерапія в комплексному лікуванні коліту, гельмінтозів, геморою.
 20. Особливості застосування фітотерапії при захворюваннях органів травлення в дітей та осіб похилого віку.
 21. Лікарські рослини, що застосовуються при лікуванні захворювань сечової системи з антисептичною, протизапальною, сечогінною, спазмолітичною, уролітичною дією.
 22. Траволікування гострого та хронічного нефриту, пієлонефриту, циститу, сечокам'яної хвороби.
 23. Лікарські рослини для лікування хвороб обміну речовин.
 24. Лікарські рослини з гіпоглікемічною, сечогінною, тиреотропною, адаптогенною, седативною дією.
 25. Траволікування цукрового діабету.
 26. Фітодієтика при цукровому діабеті.
 27. Траволікування захворювань щитоподібної залози, ожиріння.
 28. Лікарські рослини для лікування жіночих статевих органів з протизапальною, антисептичною, седативною, знеболювальною, кровоспинною та тонізуючою маткові м'язи дією.
 29. Траволікування порушень менструального циклу, запальних процесів жіночої статеві сфери, маститу.
 30. Лікарські речовини для підвищення та зниження лактації в жінок.
 31. Методика зовнішнього застосування лікарських рослин при запальних хворобах жіночих статевих органів.
 32. Лікарські рослини для лікування чоловічих статевих органів з протизапальною, антисептичною, седативною, знеболювальною дією.
 33. Фітотерапія в комплексному лікуванні простатитів, уретритів, аденоми простати.
 34. Фітотерапія імпотенції.
 35. Фітотерапія в комплексному лікуванні функціональних захворювань нервової системи
 36. Застосування фітотерапії в лікуванні неврозів, вегетативно-судинної дистонії, радикулітів.
 37. Фітоароматичні ванни в комплексному лікуванні нервової системи.
 38. Траволікування вугрів, гноячкових ушкоджень, бородавок, мозолів, екзем, псоріазу, алергійних дерматитів, відморожень, опіків, сонячних дерматитів.
 39. Траволікування діатезу у дітей.

40. Косметологічний догляд за шкірою, волоссям з використанням лікарських рослин.
41. Траволікування жирної та сухої себореї.
42. Використання трав у формі масок, кремів, ароматичних парових ванн.
43. Методика аерозоль фітотерапія.
44. Методика і техніка виготовлення та застосування лікувальних клізм із екстрактів.
45. Методика і техніка підготовки ванни з екстрактом рослин.
46. Користування календарем збору лікарських рослин.

9. Рекомендована література

Основна:

- Курілко М.М., Ребенка Т.І.* Практикум з фітотерапії. — К.: Здоров'я, 2000. — 112 с.
- Мамчур Ф.І.* Довідник з фітотерапії. — К.: Здоров'я, 1986. — 280 с.
- Мамчур Ф.І.* Цілюще зело. — К.: Здоров'я, 1993. — 208 с.
- Носаль М.А., Насаль І.М.* Лікарські рослини і способи їх застосування в народі. — К.: Здоров'я. 1992. — 368 с.
- Товстуха Є.С.* Фітотерапія. — К.: Здоров'я, 1993. — 368 с.
- Чекман І.С.* Клінічна фітотерапія. — К.: Здоров'я, 2003. — 535с.

Додаткова:

- Гарбарець МО., Западнюк В.Г.* Фітотерапія. — К.: Вища шк.. 1987. — 320 с.
- Кархут В.В.* Фітотерапія при хворобах серцево-судинної та дихальної систем. — К.: Здоров'я. 1992. — 48 с.
- Лавренова Г. В.* Фітотерапія. — СПб, 1996. — Т. 1. — 418 с., — Т. 2. — 480 с.
- Сафонов М.М.* Повний атлас лікарських рослин. — С12. — 2010. — 385 с.